

BUDAPEST

A lány, aki a forradalom jelképe lett világszerte, de a nevét sokáig nem ismertük

RÁCZ SAROLTA

2026.10.19. 11:37

Budapesten teret neveztek el Szeles Erikáról; arca visszaköszön a történelemkönyvekből – nemcsak itthon, hanem több európai országban is. A teljes nevét mégis csak néhány éve ismerjük. Írásunkban a tizenöt évesen elhunyt szabadságharcosra emlékezünk és elmeséljük a róla készült fénykép nem mindennapi történetét.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc névtelen hősei között nagyon magas arányban voltak a fiatalok, gyakran tizenéves fiúk és lányok. A fővárosi elesettek csaknem fele 25 év alatti volt, további becslések szerint a halottak mintegy húsz százaléka volt nő. Közülük soknak a nevét sem tudjuk. **Sokáig Szeles Erika neve sem volt ismert**, holott

FÉNYKÉPE – A 15 ÉVES LÁNY EGY GÉPPISZTOLLYAL ÁLL EGY PESTI UTCÁN – BEJÁRTA A VILÁGOT ÉS A FORRADALMI BÁTORSÁG JELKÉPÉVÉ VÁLT.

(Fotó: Anders Engman - Wikipedia)

„Megláttam egy komoly tekintetű, szép lányt”

A szovjet típusú diktatúrában a sajtó – beleértve a Magyarországról tudósítani kívánó nyugati újságírókat is – erős korlátokba ütközött. A forradalom előtt **a nyugati világ tudósítói** már jelen lehettek hazánkban, de ha fotózni, illetve találkozni vagy beszélni akartak valakivel, akkor arra előzetesen engedélyt kellett kérniük. Az sem meglepő, hogy állandó megfigyelés alatt álltak.

A forradalom idején azonban sorra érkeztek a külföldi tudósítók, a fotósok folyamatosan dokumentálták az eseményeket. **November 4-én**, a Vörös Hadsereg támadásakor **a legtöbb elmenekültek a magyar fővárosból, de egy részük maradt**. Pedig nem veszélytelen feladatot vállaltak magukra. A *Paris Match* munkatársát, Jean-Pierre Pedrazzinit fotózás közben halálos lövés érte. Persze a lencse másik oldalára állni sem volt kockázatmentes. Volt olyan forradalmár, aki azért disszidált, mert tudta, hogy a nyugati magazinban megjelent fénykép alapján bármikor bizonyítani lehetett a harcokban való részvételét.

De többek között a nyugati fotóriportereknek köszönhetőek azok az ikonikus fényképek, amelyeken a pesti srácok néznek bele a kamerába.

Ők váltak a szabadságharc arcaivá, ők jelenítették meg a független országért küzdő magyarokat a külföld szemében. Volt még egy hozadéka a nyugati sajtó jelenlétének: be tudták mutatni, hogy munkások, diákok és hétköznapi emberek mentek ki az utcára. Ellensúlyozták azt a narratívát, amely szerint az 1945 előtt hatalmon lévők szították a megmozdulásokat, és ezzel az olasz és a francia kommunista pártok megítélésén is erősen rontottak.

November 7-én Vagn Hansen, a Billed Bladet nevű dán lap fényképésze meglátott egy tizenéves lányt a forradalmárok között, és megkérte, hogy engedje magát megörökíteni.

„Véletlenül sikerült egy olyan képet csinálnom, amely bejárta a világot és a forradalom jelképévé vált. Megláttam egy komoly tekintetű, szép lányt [...] zubbonyban, orosz géppisztollyal a vállán, akit rávettem, hogy néhány képet készíthessek róla” – emlékezett később Hansen. A fotós ekkor annyit tudott meg, hogy a lányt Erikának hívják, a fénykép mellett csak ezt a keresztnévet tüntették fel, amikor november 13-án megjelent a tekintélyes hetilap címlapján. Érdekesség, hogy a híressé vált fotón kívül Anders Engman svéd fotós is készített képet a fiatal forradalmárról (lásd feljebb), sőt az alábbi rövid videófelvételen is szerepel.

„Erika a dán fiúk hőse, példaképe lett”

A kép utóélete a 21. század elején kezdődött. **Henning Schultz dán földrajztanár** (más források szerint földrajztudós) tizenéves volt a magyar forradalom idején, és nagy hatást tett rá a **Billed Bladet címlapja**.

Erika a dán fiúk hőse, példaképe lett. Másmilyen volt, mint a dán lányok; erős, bátor és vonzó

– emlékezett vissza később akkori érzéseire. Sok évvel később, 2006-ban Schultz a holmijait rendezgette, amikor a kezébe került a magazin egy régi példánya. Szerette volna megtudni, mi történt azóta Erikával, a magyar forradalmárral. Kutatómunkába kezdett, hirdetéseket adott fel és Magyarországra is ellátogatott. Tevékenységének köszönhetően a *Magyar Nemzet* hasábjain is megjelent egy felhívás, hogy jelentkezzen, aki bármit tud a fényképen szereplő lányról. A kutatómunka során Schultz úr kapcsolatba került a [Magyar Nemzeti Múzeummal](#), amely szerette volna Vagn Hansen fényképeinek eredetijét megvásárolni a gyűjteményük számára. Ám a fotós olyan magas árat kért, amelyet a közintézmény nem tudott kifizetni. Végül Schultz úr két dán alapítványt talált, amelyek finanszírozták, hogy a Nemzeti Múzeum hozzájusson a negatívokhoz.

November 7-én érte a halálos lövés a Blaha Lujza térnél

A kutatómunka során került elő egy 1981-es német újság, amelyben egy Árki József nevű '56-os menekült hitelesnek tűnő információt közölt arról, hogy **a fotón szereplő lány életét vesztette a harcok során**. A felhívásokra sorra jelentkeztek emberek, volt barátok, osztálytársak, az ő elmondásaikból derültek ki a 15 évesen elhunyt forradalmár életének részletei, és **ekkor ismerte meg a világ a teljes nevét: Szeles Erika Kornélia**.

Rákóczi út – Nagykörút kereszteződés. Blaha Lujza tér, a Nemzeti Színház és balra a Szabad Nép székháza a Lenin (ma Erzsébet) körút felől nézve, 1956 (Fotó: Album088 - Fortepan)

1941-ben született zsidó családban. Hároméves volt, amikor édesapja elhunyt (abban nem egyeztek meg a visszaemlékezések, hogy gettóban vagy koncentrációs táborban halt-e meg). Az 1940-es évek végén pár hónapot Dániában töltött, a Rädde Barnen nevű szervezet jóvoltából. Az egyesület célja a háborúban elszegényedett országok gyermekeinek segítése volt. Itt **Erika megszerzett némi dántudást, ezért is tudott vele Vagn Hansen szóba elegyedni.** Az általános iskolát a mai II. János Pál pápa (akkor Köztársaság) téren végezte, és a közeli Bezerédj utca 11. szám alatt lakott édesanyjával. 1956-ban szakácstanulóként dolgozott a Béke Szállóban, ekkor egy néptáncscsoportba járt; a csoport tagjai csendes és visszafogott személyiségként emlékeztek rá. Egy idősebb barátja, a már említett Árki József hívta a forradalmárok közé. Egyes visszaemlékezések szerint itt ápolónői feladatokat látott el, de ennek ellentmond, hogy a fényképeken jól láthatóan géppisztolyt tart a kezében, a fotós is elmondta, hogy nem a kép kedvéért vette fel a fegyvert, hanem már a vállán volt, amikor meglátta.

Halálát így írta le az **egyik szemtanú**, Földes Tamás:

Egy barikád mögött hasalva látta, amint ifjú fegyvertársa (talán akkor már udvarlója?) lövést kapott. A lány kikúszott a barikád mögül, hogy biztonságosabb helyre vonszolja a

súlyosan sebesült, vérző fiút... és akkor az egyik tankból a gyereklányra irányították az ösztüzet. Szitává lőtték. A helyszínen meghalt.

Egy másik '56-os szabadságharcos, **Csigás Zoltán** ugyanígy emlékezett:

Erika ott, amikor kiment a bajtársáért, a barátjáért, akkor a barát miatt ment ki. Én azt hiszem, hogy '56-ban azért tudtunk egyáltalán bátorságot meríteni, mert tudtuk, hogy van barátunk, tudtuk, hogy kire számíthatunk. És Erika egy ilyen barát volt.

A hivatalos adatok szerint november 7-én nyaklövés érte a lányt a Blaha Lujza tér közelében, ugyanazon a napon a Péterfy Sándor utcai kórházban hunyt el.

2021-ben teret neveztek el az emlékére

A híres fénykép azóta is az egyik szimbóluma az '56-os forradalomnak. A kép a 60-as években egy dán, 2001-ben pedig egy brit történelemtankönyvben jelent meg (utóbbi a mai napig használatban van.) 2016-ban a hatvanéves évfordulóra kiadott emlékbélyeg központi alakja Szeles Erika volt. **Egykori lakóhelye, Józsefváros is tisztelgett a fiatal szabadságharcos emléke előtt.** Volt iskolájában, a mai Deák Diák Általános Iskolában 2019-ben emléktáblát avattak a tiszteletére, 2021 óta pedig a Luther utca és a II. János Pál pápa tér találkozásánál található közterület hivatalos neve **Szeles Erika tér**.

Szeles Erika nyomában – Civil séta

November 8-án egy séta keretében közösen idézhetjük meg Szeles Erika emlékét halálának 70. évfordulóján. 85 éves lenne. Megismerhetjük rövid életének állomásait és beszélgethetünk a világhírűvé vált képről is.

- Találkozó: 2026. november 08., 14:00
- VIII. Bezerédj u. 11. - Szeles Erika egykori lakóháza
- [Részletek itt](#)

Források:

- Jalsovszky Katalin: [Ajándék Dániából, Fotóművészet magazin](#)
- Bognár Katalin: [Amikor a kép híresebb, mint a név. Szeles Erika emlékezete, FotoKlikk YouTube-oldal](#)
- David Fortier: [Erika Szeles: The Girl Who Became an Anti-Communist Hero, firearmsnews.com](#)

- Ádám Judit: [Egy 56-os ikon, akinek az arcát sokkal többen ismerik, mint a nevét, Józsefváros Újság](#)
- Tossenberger Adél: [Újabb sírra bukkantunk: megoldódik az Erika-rejtély?, Mazsihisz hivatalos honlapja](#)
- Pálincás János: [Teret neveztek el az 1956-os ikon Szeles Erikáról, Józsefváros Újság](#)
- [The journalists of Budapest, 1956, Jefferson Flanders újságíró honlapja](#)
- [A géppisztolyos lány, aki bejárta a világot, Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár Facebook-oldala](#)
- [Magyarország világhírű fotográfusok lencséjén, Mai Manó Ház hivatalos honlapja](#)

(Borítókép: Anders Engman - Wikipedia)

Állítsd be a Google keresőjét, hogy a találatok között biztos ott legyen a We Love Budapest!